

ARCHITECTURE

ДИЗАЙН-ПРОЄКТ ЦЕНТРУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ПОСТРАЖДАЛИМ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Антоненко Ігор Володимирович

ст. викладач

Засоріна Марія Сергіївна

Студент

Київський Національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Вступ. Розвиток сучасних тенденцій стрімко зростає збільшуючи попит на розробку сучасних планувальних рішень різноманітних просторів. Тема розкриває необхідність розробки простору потребуючих допомоги в воєнні часи, оскільки не всі готові до цього, а саме молодші покоління для яких це зумовлено стресом найбільше. Головна задача такого центру надати допомогу батькам професійно пропрацювати доволі складну тему з їхніми дітьми, надавши максимальний комфорт та безпеку. Умови в яких будуть перебувати діти безумовно надаватимуть значний вплив на їхній емоційний стан. До розробки простору має бути відповідальний підхід з урахуванням всіх аспектів сучасних тенденцій.

Середвище має відповідати всім вимогам для безпеки та комфортного перебування направлених саме на дитячу аудиторію. Одним із пріоритетних завдань є створення інклюзивного простору: центр має бути доступним для всіх, незалежно від індивідуальних особливостей дітей, забезпечуючи рівні можливості для підтримки кожної дитини та надання допомоги від професійних спеціалістів. Організації простору треба приділити особливу увагу, щоб професійно облаштувати кожную зону для грамотного поєднання в одному проєкті.

Виклад основного матеріалу. В умовах війни діти є однією з найбільш вразливих категорій населення, що потребують особливої уваги та підтримки. Психологічна травма, спричинена воєнними діями, може мати довготривалі наслідки для психічного здоров'я дитини. За даними звіту ЮНІСЕФ (2023), близько 1,5 мільйона дітей в Україні потребують психологічної допомоги у зв'язку з воєнними подіями. Тому створення центрів психологічної допомоги дітям, які постраждали під час війни, є надзвичайно актуальним і стратегічно важливим завданням.

Дизайн-проект інтер'єру сучасного центру психологічної допомоги дітям має чітко виражену концепцію, що визначає ключові принципи просторової організації, функціонального наповнення та емоційного впливу на дитину. Просторове середовище такого центру має бути структурованим, максимально доступним і водночас естетично привабливим. Воно має забезпечувати логічний перехід між функціональними зонами, сприяти створенню атмосфери довіри, безпеки та внутрішнього комфорту. Простір повинен бути гнучким, адаптивним до різних форм терапії й реабілітації, а також враховувати особливі освітні та психоемоційні потреби дітей.

Центр має виконувати не лише терапевтичну, а й соціальну функцію – сприяти інтеграції дітей у нове середовище, налагодженню комунікації з однолітками, психологами, батьками. Для цього важливо передбачити інформаційні зони, інтерактивні екрани для обміну новинами, проведення занять, а також зони для спільної діяльності та спілкування. Рекомендується використовувати мультимедійні панелі, інтерактивні дошки, зони для групової роботи з комфортними м'якими меблями.

Проект має базуватись на детальному аналізі сучасних підходів до створення таких просторів. Серед них інтеграція новітніх технологій, застосування ергономічних рішень, дотримання принципів інклюзії та сталого розвитку. Простір повинен підтримувати різноманітні методи психологічної допомоги – арт-терапію, музикотерапію, казкотерапію, тілесно-орієнтовані практики. Зони мають бути легко ідентифіковані: сенсорні кімнати,

приміщення для індивідуальної та групової роботи, ігрові простори, місця для усамітнення, адміністративний блок.

Особливу увагу слід приділити ергономіці: меблі мають відповідати віковим та фізичним потребам дітей, бути безпечними, мати закруглені кути, бути мобільними та легко трансформуватись. Важливими є також параметри освітлення – поєднання природного світла з можливістю його регулювання, використання теплого спектру штучного освітлення. Вентиляція, акустичний комфорт і температурний режим також мають відповідати державним стандартам. Використання кольору, текстури та природних матеріалів безпосередньо впливає на емоційний стан дитини. Рекомендовано використовувати м'які пастельні кольори, які знижують рівень тривожності. Озеленення інтер'єру, доступ до природного світла, дерев'яні елементи – все це сприяє створенню відчуття безпеки та затишку. Важливо враховувати можливість змін у використанні простору, передбачити мобільні перегородки, щоб легко адаптувати приміщення під нові функції.

Цільова аудиторія проєкту – діти віком від 5 до 17 років, їхні батьки, психологи, соціальні працівники, волонтери та адміністративний персонал. Усі елементи простору мають бути доступними й зрозумілими як для дітей, так і для дорослих. Центр має бути зручним і для короткочасного перебування (індивідуальні сесії), і для тривалішої терапії.

Завдання дизайн-проєкту:

- дослідити нормативні вимоги до організації дитячих психотерапевтичних просторів;
- визначити специфіку функціонування центрів психологічної допомоги під час війни;
- адаптувати ергономічні та безпечні рішення до умов роботи з травмованими дітьми;
- проаналізувати вплив кольору, світла, оздоблення та меблювання на психоемоційний стан дітей;
- сформувати концепцію адаптивного інтер'єру, який підтримує

процеси реабілітації та навчання;

- забезпечити просторову інклюзію для дітей з різними фізичними та психологічними потребами;
- підібрати екологічно безпечні оздоблювальні матеріали.

Проектування сучасного центру психологічної допомоги дітям передбачає створення багатофункціонального простору, що відповідає викликам сьогодення. Такий центр має об'єднувати у собі безпеку, довіру, естетику, функціональність і технологічність. Ключовими просторовими елементами є: кімнати індивідуальної терапії, групові класи, ігрові кімнати, сенсорні кімнати, приміщення для сімейної терапії, медіазона, адміністративний блок, куточки для читання та усамітнення, а також санітарно-гігієнічні приміщення, адаптовані під потреби дітей з інвалідністю. Усі ці приміщення мають бути зручно з'єднані, мати зрозумілу навігацію, безбар'єрне пересування, спокійну атмосферу, що підтримує дитину на кожному етапі її перебування в центрі.

Одним із важливих моментів, які варто включити до концепції центру, є участь самих дітей у формуванні простору. Залучення до етапу опитувань або тестування макетів дозволяє створити середовище, що буде відповідати реальним потребам дітей. Також необхідно враховувати культуру та мову дітей, які можуть бути переміщеними з різних регіонів країни. Крім того, доцільно передбачити кризові кімнати – простори для швидкої стабілізації емоційного стану дитини під час раптового психологічного спалаху. Не менш важливою є присутність кваліфікованого персоналу, забезпечення умов для супервізії, професійного розвитку та психологічної підтримки самих фахівців.

Висновки. Дизайн центру психологічної допомоги дітям, які постраждали під час війни, є не лише архітектурним завданням, а й гуманітарною місією. Простір має стати засобом реабілітації, емоційного захисту й розвитку, підтримуючи як дитину, так і її родину. Успішна реалізація такого проєкту можлива лише за умови комплексного підходу: поєднання просторових рішень, психологічної експертизи та соціальної взаємодії.

Важливо, щоб кожен елемент середовища сприяв зниженню тривожності, формуванню довіри та відновленню внутрішньої рівноваги дитини. Таким чином, дизайн-проект має бути гнучким, стійким і орієнтованим на довготривалий позитивний ефект.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. ЮНІСЕФ. Доповідь про гуманітарну ситуацію в Україні. 2023. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/reports/ukraine-humanitarian-situation-report> (дата звернення: 03.06.2025).
2. Макаренко Н. В. Психологічна підтримка дітей у надзвичайних ситуаціях. Київ: Наукова думка, 2021. 120 с.
3. Простір «Літокрил». Shotam.info. URL: <https://shotam.info/u-kyievi-vidkryly-prostir-litokryl-dlia-pidlitkiv/> (дата звернення: 03.06.2025).
4. Проект «ПОРУЧ». Poruch.me. URL: <https://poruch.me> (дата звернення: 03.06.2025).
5. Міністерство охорони здоров'я України. Програма «Ти як?». URL: <https://moz.gov.ua/tiiak> (дата звернення: 05.06.2025).
6. ДСТУ-Н Б В.2.2-29:2010. Настанова з проектування будівель і споруд. Будинки і споруди навчальних закладів. Загальні положення. Київ: Мінрегіон України, 2010. 67 с.
7. Карпенко І. В. Архітектура простору безпеки: проектування психологічно комфортних середовищ. Київ: УкрНДІПМ, 2020. 150 с.
8. Богданова Н. І. Інклюзивний дизайн як чинник ефективної реабілітації дітей. Київ: Центр педагогічних інновацій, 2022. 132 с.